

PELLERVON PIKKUKIRJASIA N:o 2

HANNES GEBHARD

**LIIKKEEMME
KYMMENTUOTISET
SAAVUTUKSET**

JUHLESITELMÄ 19 ¹/₁₀ 09

HELSINKI 1909

PELLERVO-SEURA

Pellervon juhlaulkaisu:

Suomen osuustoimintaliike

ja

Pellervo-Seura

1899 ²/_x 1909

on saatavissa **Pellervon Toimistosta** ja **kirjakau-
poista**. Hinta ainoastaan 3 mk. 50 p. **Asiamie-
hille** myönnetään alennusta.

*Luettuanne tämän kirjan, pitänette suotavana, että se leviäisi mahdollisimman laajoihin piireihin kiinnittämään va-
listuneen yleisön huomiota siihen tärkeään, taloudellisen siviis-
tyksen kohottamista tarkoittavaan työhön, jota Pellervo-Seura
osuustoiminnallisten keskusliikkeitten sekä lukuisain osuus-
toiminta-aatteen ystävään tukemana on 10 vuoden kuluessa
tässä maassa toimittanut. Jos sen myönnätte, niin huo-
mauttanette ystävilleenne kirjan ilmestymisestä ja kehoitta-
nette heitä tilaamaan ja lukemaan sen. Painos kyllä kohta-
puolin loppuneen, mutta uusi painos toimitetaan pian siinä
tapauksessa, että uusia tilaajia heti riittävästi ilmestyy.*

HANNES GEBHARD

LIIKKEEMME

KYMMENVUOTISET SAAVUTUKSET

JUHLAESITELMÄ 19 1/10 09

HELSINKI 1909

PELLERVO-SEURA

HELSINKI 1909
OSAKEYHTIÖ KAUPPAKIRJAPAINO

Arvoisat juhlavieraat!

Me olemme kokoontuneet tänne viettämään yhteistä, koko maata käsittävää juhlaa, ja me tiedämme, että näinä päivinä juhlitaan samaa juhlaa useissa paikoin ympäri Suomen niemen.

Me olemme halunneet näin yhdessä ollen, juhla-tunnelmien vallitessa, kaukana arkipäivien työtouhuista viettää Suomen osuustoimintaliikkeen kymmenennen vuoden viimeistä iltaa, ja niinikään yhdessä juhlatunnelmin nähdä uuden vuosikymmenen ensi aamun sarastuksen. Sillä »eteenpäin on elävän mieli» vaikeimmissakin oloissa!

Oliko Pellervo-Seuran johtokunnalla, jonka puolesta minulla on kunnia avata nämä juhlahetket, oliko sillä todella syytä panna toimeen tällaiset juhlat, oliko se todella varma siitä, että sen kehoitusta juhlimaan tultaisiin noudattamaan, tultaisiin lukuisasti ja todellisesti juhlamielellä?

Omasta puolestani tahdon tässä tunnustaa, että se ainakin minua aluksi epäilytti; ja, mikäli muistan, myönnettiin johtokunnan neuvotteluissa olevan syytä epäilyksiin. Mutta niistä huolimatta johtokunta empimättä päätti, että kutsu näille juhlille oli julaistava ja juhla-valmistuksiin ryhdyttävä.

Ja se ahtaus, mikä tässä Suomen pääkaupungin suurimmassa suojassa tällä hetkellä vallitsee, todistaa vastaansanomattomasti, että meillä todella oli syytä tulla yhteen.

Tahdon tässä koettaa sanoihin pukea, miksi meillä nyt oli tarve yhdessä muistella mennyttä vuosikymmentämme sen viimeisellä hetkellä ja miksi meillä minun mielestäni huomenna on syytä yhdessä, yhteisin toivein, odotella uudelta vuosikymmeneltä uuden huomenen valkeamista.

Millä mielellä meillä siis on syytä katsoa taaksemme, mennyttä vuosikymmentä?

Millaista täällä oli Pellervon ja Suomen osuustointitaliikkeen syntymäaikoina? Mitä me silloin tahdoimme? Ja mitä me olemme näitten ensimmäisten kymmenen vuoden kuluessa saaneet aikaan?

Maatalouden alalla Suomessa silloin oli useilla tahoilla väsymyksen, melkeinpä toivottomuuden aika. Suomen *meijeriliike*, joka suurten nälkävuosien jälkeen oli maassamme syntynyt, ja jota konekauppiaitten kauppamatkustajat, maakauppiaat ja muutamat suurtilalliset ynnä yksityiset voinvientiiliikkeet suureksi osaksi silloin johtivat, oli lamautumassa. Suomen voinvientilasto osoittaa, että meidän vientivoimme määrä, joka oli kohonnut vuoteen 1898, näytti sen jälkeen alenemisen merkkejä.

Sama oli *maanviljelyksemmekin* laita suurissa osissa maata. Vanhat luonnonniityt olivat lakanneet antamasta riittäviä satoja; edellisillä vuosikymmenillä otetut suomaatkin alkoivat uupua pelkästä antamisesta. Mutta sen sijaan kunnanverot ja työväenpalkat kohosivat kohoamistaan. Tosin oli juuri vähää ennen saatu aikaan uusia, valtioavulla varustettuja maatalousseuroja, joitten palvelukseen oli astunut nuoria, innokkaita virkailijoita. Ja nämä olivatkin saaneet useat, uudistuksille alttiimmat maanviljelijät yrittämään uusia maan-

viljelystapoja sekä ostamaan apulantoja ja koneita. Mutta monet näistä olivat jo ehtineet kokea, että maanviljelyksen uudistaminen oli kallista leikkiä, joka ei lyönyt leiville, kun maanviljelystuotteilla joko ei saatu mitään hintaa tai riittämättömiä hintoja. Apulannat maksoivat monellekin silloin vielä 8—10 markkaa säkki; maanviljelyskoneita saatiin useinkin sellaisia, joita ei voitu meillä käyttää; ja heinänsiemenistä maksettiin kalliita hintoja, mutta pelloista usein kohosi rikkaruohoja.

Oliko kummaa, että silloin mieliä valtasi epätoivo ja että monet ajattelivat: *kukin pelastamaan itsensä, miten voi!* Senpävuoksi monet niistä edistyneemmistä, jotka vielä jäivät maanviljelijöiksi, pyrkivät maatalousseurojen nauttimia valtioapuja käyttämään edukseen, miten kukin voi. Toiset keinottelivat eteenpäin ostomeijeriensä avulla, maksaen naapureilleen maidosta sen verran, että nämä pysyivät kahvissa ja sokerissa. Kolmannet antautuivat metsäkeinottelijain tai konekauppiaitten salaisiksi apumiehiksi paikkakunnallaan. Mutta hyvin monet lahjakkaimmista tai laiskimmista hylkäsivät kerrassaan maanviljelyksen ja menivät liikealalle. Toiset olivat ensin käyneet maatalouskoulun läpi ja antausivat sitten tukkipomoiksi. Vetelimät matkustivat tukkukauppiaan luo ja ilmoittivat, että he aikovat avata kotikyläänsä nurkkapuodin, saivat heti empimättä tavarata velaksi ja rupesivat naapureittensa kustannuksella elämään. Ovelimmat näistä keksittiin niin eteviksi, että tukkukauppiaat ottivat heidät kauppatukustajikseen, jotka taas vuorostaan rupesivat entisten toveriensa, maakauppiaitten, niskoilla elämään. Ja ovelimmista kauppatukustajista muutamat siirtyivät tukkukauppiaitten joukkoon.

Tällä tavoin se maanviljelijäin suuri joukko, joka edelleen oli jäänyt ammattiinsa, todella näytti sellaiselta kuin tavarainkuluttaja on kuvattu pilakuvissa osuuskauppalehdissä ulkomailla. Laiha mies, selkä käyränä, polvet koukussa, kantaen hartioillaan hyvinvointia maakauppiasta; tämän hartioilla vuorostaan istuu vielä rehevämpi kauppamatkustaja ja hänen hartioillaan taas suturi, lihava tukkukauppias.

Tällaista oli se maaperä, johon Pellervo lähti kylvämään *osuustoiminnan, s. o. järjestyneen yhteenliittymisen, oikeudenmukaisuuden, oman avun* siementä.

Mutta peltomme oli niin tavattoman laaja ja aikaa vähän, kun kansa nääntyi. Mistä riittävän sankat joukot kylvöä tekemään?

Ne me saimme kuin taikasauvalla maasta lyöden.

Tunnettu helmikuun manifesti oli äkkiä herättänyt kansamme kaikki kerrokset aina Lappia myöten. Varsinkin oli se sydänjuuriin saakka tärisyttänyt kaikki ne, joilla oli valistuneempi valtiollinen äly ja isänmaallinen mieli. Nämä kansankerrokset olivat siihen aikaan erinomaisen herkätkä kaikelle jalolle, hyvälle, kauniille, joka voisi kohottaa kansaamme ja lujittaa sitä kestäämään niitä koettelemuksen aikoja, joita peljättiin tulevan. Ja he olivat myöskin siihen aikaan auliit *tekemään ja uhraamaan* jotakin kansan hyväksi. Ei tarvittu siis kahta kertaa pyytää heitä Pellervon siementä kylvämään, kun heille voitiin sanoa, että tässä oli keino, joka muissa maissa oli osoittanut voivansa kohottaa vähäväkisiä kansankerroksia ei vain *taloudellisesti*, vaan myöskin *siveellisesti* ja *yhteiskunnallisesti*: että se voi herättää heitä itsetietoiseen yhteistoimintaan keskenään, liittää heitä lähemmäksi toisiaan

omalla paikkakunnallaan, sekä eri paikkakunnilla eläjät taas keskenään yhteistoimintaan.

Meidän kutsumme tähän kylvötyöhön kuului:

»Toivomme varmasti, että pian voidaan meilläkin sanoa: »Kukin on antanut tähän yhteistyöhön, minkä hän on voinut: mikä tietonsa, mikä käsivartensa, mikä rahansa, mutta *kaikki* ovat antaneet *sydämensä*.»

Ja tätä kutsuamme kuultiin!

Satoja lähti silloin yliopistonuorisoa maan kaikkiin ääriin kertomaan uudesta aatteestamme ja levittämään siitä kirjallisuutta kymmentuhansin. Satoja saatiin liikkeelle sinä ja seuraavina vuosina maatalousvirkailijoita, jotka tämän uuden uskon antamalla moninkertaisilla voimilla lähtivät työtänsä jatkamaan toisesta päästä maanviljelyksen uudistamiseksi. Kymmentuhansin ja sadointuhansin kylvivät kaikki sanomalehtemme silloin uuden aatteen siementä kansaamme, vakuuttaen aina tilausilmoituksissaan ajavansa osuustoimintaa muitten isänmaallisten edistyspyrintöjen rinnalla. Tuskinpa pidettiin näihin aikoihin sitä kansankokousta, missä ei tavalla tai toisella olisi puhuttu aattemme hyväksi. Me saatiin silloin nuorisoseurat ja kansanopistot puolellemme, jotka nekin tuhansin lähettivät nuoria Pellervon poikia kylvämään aattemme siementä maahan.

Tällä hetkellä herää luonnollisesti meissä ensimmäisenä tarve kiittää kaikkia näitä kylväjiämme siitä suuresta rakkaudesta ja uhrautuvaisuudesta, jolla he ovat aatettamme palvelleet.

Eikä *silloin* mistään kuulunut soraääniä, ei kukaan silloin puhunut vastaan. Todellakin voitiin silloin runoilijan kanssa laulaa: »Kaikki kaikk' ylös yhtenä miehenä nyt, Suomen onnea valvomaan!» Ja kun me seuraavan vuoden alussa kokoonnuimme ensi kerran

tänne Pellervon päiviä juhlimaan, niin Suomen parhaimmat runoilijat lahjoittivat meille omat laulumme ja ylioppilaslaulajat tulivat keskuuteemme opettamaan meitä niitä laulamaan. Ja me lauloimme ne sillä tavoin sydämiimme, että se laulu on sittemmin kaikunut kautta maan mitä synkimpien salojen perukoilla, mitä vaatimattomimmissa kokoushuoneissa läpi koko nämä nyt eletyt kymmenen vuotta. Kun nyt jälestäpäin lukee Pellervon ensimmäisestä Vuosikirjasta kertomusta tästä ensimmäisestä kylvötyöstä, tuntuu kuin se olisi ollut *yhtä runoutta kaikki*. Ja sitä sanoikin runoilija Erkkovainaja, joka elämänsä loppuun asti pysyi aattemme lämpimänä ystävänä, että Pellervon työ oli *runoutta elämässä*.

*

*

*

Mutta pelkkää runoutta työmme ei kuitenkaan ole ollut. Emmekä me pyytäneet ainoastaan pelkkiä aatteen tunnetuksi tekijöitä avuksemme. Me saimme mukaamme eteviä *tiedemiehiäkin*, maan etevimpiä lakimiehiä ja nerokkaita miehiä liike-elämänkin alalta, suunnittelemaan osuustoiminnan järjestämistä, tekemään mallisääntöjä ja käsikirjoja, neuvottelemaan kanssamme vaikeissa kysymyksissä. Voin vakuuttaa, ettei *minkään* muun maan osuustoimintaliike ole ensimmäisellä vuosikymmenellään saanut suhteellisesti siinä määrässä nauttia apua maansa etevimmiltä miehiltä kuin meidän. Sentähden on meidän tässä tilaisuudessa syvimmällä kiitollisuudella muisteleminen sellaisia miehiä kuin lakimiehet Julian Serlachius, R. A. Wrede, Aug. Nybergh, J. K. Paasikivi ja Ph. Suuronen, muita tiedemiehiä O. E. Tudeer, A. O. Kairamo ja sellaisia käytännön miehiä kuin Aug. Ramsay, Lennart

Gripenberg, W. A. Lavonius. Tällaisten miesten avulla on Pellervo voinut levittää maahan *ei rikka-ruohoa*, vaan todella *puhdasta, jalostettua siementä*, s. o. sekä tieteen että käytännön kannalta tunnollisesti ja tarkoin harkittuja ohjeita ja neuvoja.

* *

Tämä on vaatinut luonnollisesti myöskin *rahoja*. Ja niitä me saatiin liikkeemme syntymäaikoina kaililta tahoilta. Tutkiessamme Pellervo-Seuran jäsenluetteloja me näemme, että silloin ovat sadat ylioppi-
laat ja pikkuvirkailijat mitä herttaisimmalla tuhlaavaisuudella satasensa merkinneet Pellervon kirjoihin. Me näemme siellä konttorineitosten ja muitten säätyläis-
naisten, joille maanviljelijäin yhteisostot, osuusmeijerit ja puimakoneet ovat hyvinkin vieraita, sitoutuvan pienestä palkastaan suureksi osaksi elämätään suorittamaan 5-markkasen vuosittain siksi, että he uskoivat tai tunsivat sydämessään, että tässä oli jotain *isänmaan turvaamiseksi* tärkeätä kysymyksessä.

Eikä siinä kyllin!

Me näemme Pellervon jäsenluettelossa verrattain suuren määrän *liikemiehiäkin*, sen ajan yleiseen isänmaalliseen innostukseen yhtyneinä, kantavan osansa Suomen osuustoimintaliikkeen ensimmäisten taloudellisten huolten poistamiseksi. Ja heidän osallisuutensa ei suinkaan ollut pienimpiä, vaan on meidän tällä hetkellä suurella kiitollisuudella tunnustettava, että me *siltä taholta* saimme verrattain *hyvinkin paljon*. Erityisesti on tässä mainittava suurimpina lahjoittajina kauppaneuvoksetar Eva Ahlström Noormarkusta sekä kauppaneuvokset Ernst ja Magnus Dahlström Turusta, ynnä Malmin lahjoitusrahaston toimikunta.

Mutta jatkuvaa työtä tekemään Pellervo-Seura ei olisi pystynyt siinä määrässä kuin se on tehnyt, ellei meidän *kotimainen hallituksemme* olisi ollut siksi selvänäköinen ja siksi isänmaallinen, että se heti alusta alkaen oivalsi liikkeemme suuren merkityksen maanviljelyksen kohottajana ja vähävaraisten kansankerrosten taloudellisen tilan parantajana. Siitä auliudesta, jolla hallitus Suomen osuustoimintaliikettä on tukenut ei ainoastaan apurahoilla, vaan myöntämällä valtiolainoja osuusmeijereille ja osuuskassoille, sekä monella muullakin tavoin ottamalla huomioon, mitä sille vuosien kuluessa osuustoiminnan edistämiseksi on esitetty, tästä kaikesta on meidän tällaisessa tilaisuudessa lausuttava nöyrät kiitoksemme.

Näin me siis tällä tilinteon hetkellä avomielisesti tunnustamme, että meidän liikkeemme lähti mitä suotuisimmissa oloissa täysin purjein tanakkata myötätuulta laskemaan — tässäkin suhteessa luultavasti eroten kaikkien muitten maitten osuustoimintaliikkeistä.

Tämän me tunnustamme debet-puoleksi tällä tilinteon hetkellä, ja se on suuri summa, josta meidän on tili tehtävä.

Mitä meillä sitten on osoitettavana kredit-puolellemme? Miten me olemme hoitaneet niitä runsaita henkisiä ja rahallisia lahjoja, jotka me olemme saaneet? Voivatko ne tuhannet lahjoittajat, jotka ovat antaneet lahjansa isänmaan hyväksi ja isänmaallisessa innostuksessa, voivatko he kohtuuden mukaan tänä päivänä antaa meille tilinpäästön?

Lähtekäämme tätä tilimme kredit-puolta tarkastamaan.

Ensiksi oli työmme *välikappaleet* hankittavat.

Ohjelmassamme me lupasimme hankkia tarpeellisia *mallisääntöjä* ja *käsikirjoja* erilaatuisia osuuskuntia varten. Sen tuntemuksen nojalla, mikä minulla on eri maista, voin hyvällä omallatunnolla vakuuttaa, ettei *minkään* muun maan osuustoimintaväellä ole näitä välineitä niin paljon, niin monipuolisesti harkittuja, sekä tieteen että käytännöllisen kokemuksen opetuksia huomioon ottaen tehtyjä kuin meillä.

Mutta me olemme tässä suhteessa jo ehtineet tehdä melkoista enemmän kuin olimme ohjelmassamme luvanneet: me olemme lisäksi luoneet käytännöllisen, helposti käytettävän *kirjanpitojärjestelmän* ja saaneet sen konsulenttiemme avulla käytäntöön 6:lla eri alalla kaikissa osissa maatamme, sellaisillakin syrjäisillä kullilla, joilla ei ennen koskaan tilejä oltu päätetty. Ja näitten tilien perustuksella meillä on vuosittainen osuustoiminta-*tilasto*, jonka voimme asettaa minkä muun maan vastaavan tilaston rinnalle tahansa sekä monipuolisuutensa että luotettavaisuutensa puolesta, ja josta osuustoimintaväki voipi ammentaa ohjeita liikkeittensä kehittämiseksi ja korjaamiseksi.

Sitten me ohjelmassamme lupasimme hankkia *aika-kauskirjan*,

»joka puhuu kansan syville riveille ja leviää uuden yhdysjärjestelmän avulla koko maahan. Tämä lehti ei puuttuisi politiikkaan, vaan sen ohjelma tulisi olemaan kaikellinen yhteistoiminta, kunnalliset ja taloudelliset kysymykset, maanviljelysammattikysymykset — — —.»

Me voimme osoittaa *Pellervo*-lehteämme, joka jo täyttää 10:n vuotensa, ja jota on levinnyt 23—30,000 vuosittain, sen sijaan että entiset maatalouslehdet olivat levinneet 200—300 tai 2—3,000 vuosittain. Mutta me voimme näyttää, että me tälläkin alalla olemme jo saaneet aikaan sivistysvälikappaleita enemmän kuin mitä luvattiin. Osuuskauppojen Keskuskunnan kustannuksella ilmestyy »*Yhteishyvä*», joka pian täyttää 5:n vuotensa ja jota leviää tänä vuonna 12,000 kpl. viikkolehtenä, vuodessa noin 800 sivun kokoisena. Ja meillä on vielä tästä vuodesta alkaen keskusliikkeitten ja Pellervo-Seuran yhteistoimesta perustettu ja ylläpidetty kuukautinen *Suomen Osuustoimintalehti*, joka sisällyksensä puolesta seisoo useampien muitten maitten vastaavien julkaisujen tasalla; sitä vasta leviää 1,500 kpl.

Lisäksi me lupasimme hankkia:

»*Matkustavia neuvojia*, jotka yksissä neuvoin maanviljelysseurain (konsulenttien) kanssa edistävät maamiesseurojen perustamista, järjestävät osuustoimintayrityksiä, pitävät esitelmiä j. n. e.»

Meillä on tätä nykyä osuustoimintaliikkeen vakinaisessa palveluksessa *matkustavia neuvojia*, kaikilla laitoksilla yhteensä, Pellervolla, keskusliikkeillä y. m., 34. Nämä neuvojat ovat alttiiksiantavaisuudella ja asianharrastuksella, joka kelpaa esimerkiksi useammille muille laitoksille tässä maassa, samonneet maamme kaikki kaukaisimmatkin sopukat, nekin, joihin ei koskaan ennen mitään konsulenttia ollut saapunut, levittäen *taloudellista sivistystä* mitä monipuolisinta laatua: miten liikkeitä on suunniteltava, miten arviolaskuja tehtävä, miten yhteisille liikeyrityksille sääntöjä on laa-

dittava, miten ne ovat saatavat siihen kuntoon, että niille voidaan saada laillinen vahvistus, miten tämä on hankittava, miten yritys on kaupparekisteriin merkittävä. Ja tällaisen liikeyrityksen alkuun päästyä on opetettu, miten vuosikokouksia ja hallituksen kokouksia on pidettävä, miten niistä ovat pöytäkirjat lailliseen muotoon tehtävät, miten lakia, sääntöjä ja päätöksiä on itsekunkin ehdottomasti noudatettava ja noudatettavaksi vaadittava, miten liikettä on hoidettava, miten tilit ovat tehtävät ja päätettävät, miten tilejä tarkastetaan ja miten tilinpäästö annetaan.

Ja kaikkea tätä ei suinkaan ole opetettu kerran kussakin paikassa, vaan uudelleen ja yhä uudelleen, missä se on ollut tarpeen ja mihin voimamme ovat riittäneet.

Ja tälläkin alalla me jo olemme ehtineet tehdä enemmän kuin mitä ohjelmassa luvattiin. On näet tänä syksynä keskusliikkeitten ja Pellervo-Seuran yhteistoinnista avattu maahamme uusi oppilaitos: *Suomen osuustoimintaopisto* osuuskuntien toimihenkilöitä varten. Ja viime keväimestä alkaen on toimeenpantu vuorotellen eri osissa maata järjestelmällisiä, useampia päiviä kestäviä *osuustoimintakursseja* osuuskuntien hallitusten jäseniä varten.

Tämän kautta on kuluneitten kymmenen vuoden sisällä tehty kansanvalistustyötä kaikissa maan kulmissa ihan uudella alalla, taloudellisella alalla, sellainen määrä, että sitä on vaikea mitata ja edes mielessään kuvitella. Tästä alttiiksiantavasta, erinomaisella asianharrastuksella suoritetusta kansanvalistustyöstä on meidän mieluisa velvollisuutemme lausua mitä hartaimmat kiitok-

semme kaikille aattemme palveluksessa olleille ja yhä oleville nuorille miehille ja naisille.

*

*

*

Tällaiset ovat työmme välikappaleet ja työtapamme. Millaiset ovat työmme *tulokset*?

Kymmenen vuotta sitten alkuunpanijat esittivät Pellervo-Seuran perustavalle kokoukselle *toiminta-ohjelman lähintä tulevaisuutta varten*, jonka kokous hyväksyi.

Siinä luvattiin ensiksi:

»Yhdessä maanviljelysseurain kanssa koettaa aikaansaada *maamiesseuroja*, jos mahdollista, *joka kuntaan*, ja niiden kautta kasvattaa maalaisväestöä erilaista osuustoimintaa varten.»

Muistan erityisesti, kuinka silloin ainakin muutammat pitivät liian rohkeana luvata maamiesseura joka kuntaan, silloin kun niitä vasta koko maassa oli noin 60 ja niistäkin moni vain nimeksi. Mutta jo 2:n v:n kuluttua niitä oli 237 ja v. 1906 jo 467. Kun muistamme, että maalaiskuntia on 476, niin näemme, että tämä ohjelmankohta, joka silloin herätti huomiota liian rohkeutensa vuoksi, on siis nyt maanviljelysseuraimme myötävaikutuksella jokseenkin numerolleen täytetty.

Jäseniä oli maamiesseuroissa v. 1898 alle 2,000, kaksi vuotta myöhemmin yli 12,000 ja tätä nykyä noin 25,000.

Toiseksi ohjelmassamme luvattiin:

»Edistää vapaata osuustoimintaa maatalouden eri aloilla, niinkuin yhteisostoja, yhteismyyntiä, yhteisomaisuutta (koneyhdyskunnat, sonniyhdistykset y. m.).»

Maanviljelijäin *yhteisostojen arvo* oli :

v. 1898	noin	25,000	mk.
2 v. myöhemmin	»	700,000	»
viime vuonna (1908)	»	7,000,000	»

Maanviljelystarvikkeiden hinnat ovat alentuneet 20—40 % ja niiden laatu tunnustetaan yleisesti paljoa paremmaksi kuin 10 v. sitten.

Yhteisostoja varten on meillä erityinen *Keskus-osuusliike Hankkija*, joka on vuosi vuodelta saanut yhä suuremman osuuden yllämainituista tavaroista välittääkseen.

Erilaisia maalaisten *koneosuuskuntia* on tätä nykyä kaupparekisterissä 170, mutta rekisteröimättä niitä lie useita satoja, jotapaitsi yhteisiä koneita on melkoisesti muilla yhdistymillä, kuten maamiesseuroilla ja osuuskassoilla.

Sonniyhdistyksistä ei ole täydellisiä tietoja varemmlta vuosilta. Mutta voidaan kuitenkin päättää, että niitä Suomessa ei ollut ennen Pellervon perustamista kuin joku ani harva, nyt niitä on *neljättäsataa*.

Nämä tosin eivät ole syntyneet yksin Pellervon suoranaisesta toimesta, mutta niiden aikaansaamiseen on Pellervon työkin eri tavoin myötävaikuttanut.

Seuraava lupaus ohjelmassa oli :

»Ottaa selkoa kokemuksista osuusmeijerien alalla eri osissa maata ja valmistaa kysymystä, miten tätä liikettä on tästä lähtien kehitettävä.»

Sen jälkeen kuin Osuustoimintalaki astui voimaan, on meillä kaupparekisteriin merkittyä, tämän lain nojaan perustettua *osuusmeijeriä* noin 350. Toimessa olevissa osuusmeijereissä on jäseniä 33,000 ja niiden tuotteiden arvo noin 27,000,000 markkaa.

Näillä meijereillä on oma voinvientiliikkeensä, *Valio*, joka on *suurin alallaan Suomessa* ja jonka saavuttamat hinnat vuosi vuodelta lähenevät Tanskan voin hintoja.

Ohjelmamme viimeinen lupaus oli kaikessa vaatimattomuudessaan näin kuuluva:

»Valmistaa kysymystä osuuslainarahastoasiasta.»

Tätä kysymystä valmistettiin sillä tavoin, että, kun Osuustoimintalaki astui voimaan $\frac{1}{9}$ 1901, niin *Osuuskassojen Keskuslainarahaston* säännöt jätettiin K. Seenaattiin vahvistettaviksi 3 päivää myöhemmin ja 4 päivää sen jälkeen jo Pellervo-Seuran johtokunnassa keskusteltiin osakepääoman keräämisestä. Silloiset vaikeat olot kuitenkin hidastuttivat asiaa, niin että tämä liike pääsi vasta kesällä 1903 alkamaan, jolloinka voitiin luottoa myöntää 4:lle kassalle.

Nyt meillä on noin 360 *osuuskassaa*, niissä noin 15,000 jäsentä, niillä lainassa lähes 4,000,000 markkaa, jotka mainittu Keskuslainarahasto suurimmaksi osaksi on myöntänyt.

Tämän enempää ei silloin luvattukaan.

Mutta siitä huolimatta on meillä osuustoimintaa paljon enemmän.

Meillä on ensiksikin eri kansalaisryhmien yhteis-

toiminnan tuloksena yli 500 *osuuskauppaa*, niissä jäseniä yli 100,000, niiden tavaravaihto noin 52,000,000 markkaa. Niiden joukossa tavataan alallaan Suomen suurin vähittäiskauppa, »Oulun osuuskauppa», joka on miljoonaliike. Osuuskaupoilla on oma tukkuliikkeensä, *Keskuskunta*, joka nyt jo on *maan suurin tukkuliike elintarpeitten alalla*.

Lopuksi meillä on yli 300 *muunlaatuista osuuskuntaa*, niiden joukossa osuusleipomo »Elanto», joka sekin on miljoonaliike ja suurin leipomo Suomessa, sekä ylioppilaitten perustama osuusruokala »Osmola», jota arvellaan suurimmaksi alallaan Pohjoismaissa. Lisäksi on osuustoimintaa yritetty mitä erilaatuisimmilla aloilla, sopivilla jos sopimattomillakin, useammilla kuin missään muualla.¹⁾

Sillä, mitä minulla tässä viimeksi on ollut kunnia esittää, en suinkaan ole tahtonut väittää, että Pellervo-Seura *yksin* olisi likimainkaan voinut saada aikaan kaiken tämän. Päinvastoin! Olemmehan aina mieluisasti tunnustaneet esim. sen suuren osuuden, mikä *maatalousseuroillamme* on ollut työssä erilaatuisten maataloudellisten yhtymien aikaansaamiseksi. Ja erityisesti on

¹⁾ Niinpä jos ajatellaan kaikki kaupunkilaisten osuuskunnat yhteen paikkaan sijoitetuiksi, olisimme me kaupunkilaiset voineet peseytyä osuussaunassa ja saada partamme ajetuksi parturiosuuskunnassa, pukeutua räätelien osuuskunnassa tehtyihin vaatteisiin ja suutarien osuuskunnassa tehtyihin kenkiin. Meidän vaimomme ja lapsemme ovat tilaisuudessa ostaa kaikki neuloma- ja vaateustarpeensa omasta osuus-»Aitastaan». Taloustarpeet saadaan osuuskaupasta, leipä osuusleipomosta, voi, juusto ja maito ja kirnupiimäkin sekä munat osuusmeijeristä, kalja osuuspanimosta j. n. e.

meillä tarve tänä päivänä julkisesti ja kiitollisuudella toistaa tämä tunnustuksemme.

Viimeisinä vuosina olemme kuitenkin luonnollisista syistä olleet paljoo läheisemmässä yhteistyössä *osuustoiminnallisten keskusliikkeittemme* kanssa. Ja epäilemättä on se asianhaara, että tämä yhteistyö Pellervo-Seuran ja keskusliikkeitten välillä on yleensä ollut hyvä, mitä suurimmassa määrässä myötävaikuttanut niihin tuloksiin, joista me tänään voimme iloita. Ja hyvänä enteenä ensi vuosikymmenelle merkitsen sen, että me voimme todistaa, että tämä yhteistyö keskuslaitosten välillä tänään on läheisempi ja parempi kuin koskaan ennen.

Tästä tilityksestä toivon kuitenkin näkyvän, että meidän tilimme kredit-puoli vastaa debet-puolta, ja jos niin on, niin silloinhan voisimme ilolla ja tyytyväisyydellä viettää tätä juhlaa.

*

*

*

Mutta tämä kaikki on vain ihmistyötä ja kaikki ihmistyö on puutteellista. Ja mitä tähän meidän työhömmä tulee, niin siitä täytyy sen, joka sitä lähemmin tuntee, nöyrästi tunnustaa, että se muutamissa suhteissa valitettavasti osoittautuu olevan kovin heikkojen ihmisten työtä ja sen takia liiaksikin puutteellista.

Ne numerot, jotka tässä olen esittänyt Suomen osuustoiminnan tähänastisista saavutuksista, tahtoisin verrata *osuustoimintarakennuksemme seiniin*.

Siinähan meillä seisoo neljä seinää, kuten rakennuksessa ainakin: osuuskaupat, osuusmeijerit, osuuskassat ja muut osuuskunnat. Ja niille me olemme jo

ehtineet pystyttää *tornitkin*, neljä tornia: Keskuskunta, Valio, Hankkija, Keskuslainarahasto. Tässä rakennuksessa meillä tätä nykyä on 1,800 huonetta.

Mutta onko tämä rakennus nyt sellainen, että uusi Suomi siihen asumaan mahtuu ja siinä asua voi?

Onko se riittävä? Millaiset ovat perustukset, millainen sisustus, millainen puhtaus ja millainen ilma eri huoneissa?

Ottakaamme ensiksikin tarkastaaksemme sitä tosiasiaa, että *osuusmeijereissä* ja osuuskassoissa, joitten aikaansaamiseksi on uhrattu mittaamaton määrä työtä ja varoja, ei ole jäseniä yhteensä enempää kuin 48,000, jotavastoin osuuskaupoissa, joitten perustamisesta päinvastoin alituisesti on varotettu, on jäseniä 100,000.

Eikö tämä tavallaan ole masentavaa? Eikä ainoastaan Pellervo-Seuran kannalta, vaan myöskin koko maan kansantalouden kannalta. Ei suinkaan tietysti se seikka, että osuuskauppoja on syntynyt niin paljon, vaan se, että kansaamme ei ole *suurillakaan ponnistuksilla* saatu hetikään siinä määrässä *tuotantoa lisääviä osuuskuntia perustamaan* kuin kulutusosuuskuntia. Eli, toisin sanoen: se kansamme taloudellinen heikkous, etten sanoisi kykenemättömyys, joka ilmenee kauppatilastostamme, nimittäin, että kulutustavarain tuonnin arvo viime vuosina on pelottavasti lisääntynyt, samalla kun vientimme joko pysyy ennallaan tai vähenee, tämä kansamme saamattomuus tulee Suomen osuustoiminnassa vieläkin räikeämmästi esille. Mitä erityisesti tulee voinvientiimme, joka meitä lähinnä koskee, niin on sen kehitys tällä kuluneella vuosikymmenellä ollut hyvin epätasaista ja erityisesti viime vuosina taas seisahduksissa. Tuloksena on nyt, että osuusmeijeriemme

tuotanto ei riitä korvaamaan puoltakaan siitä, mitä osuuskauppojemme kautta kulutamme. Ja omituista on nähdä, että tämä epäsuhde osuustoiminnassamme rupesi erityisesti lisääntymään suurlakon jälkeen. Siis se sama aihe, joka on antanut lisävauhtia osuustoimintamme ulkonaiselle kasvamiselle, se on myöskin silminnähävästi syynä sen heikkouteen. Liian nopea kasvu tekee näet haurasta puuta.

Erityisen selvästi tämä osuusmeijeriliikkeen riittämättömyys käy esille, kun ajattelemme, että maamme noin 283,000:sta lehmäinomistajasta ainoastaan noin 33,000 on liittynyt osuusmeijereihimme ja että siis 250,000 on niistä poissa. Tällaisen tosiasian edessä meidän täytyy nöyrytyä ja masentuneina kysyä itseltämme, onko tässä maassa sittenkään tehty kaikki voitava, vai *missä on syy* tähän heikkoon tulokseen?

Kun syitä hakee, niin näkee, että maassamme on vielä yli 100 kuntaa, joissa ei ole yhtään osuusmeijeriä, vaikka niissä sellaisen tarpeellisuus on jokseenkin epäamätön. Toisessa ryhmässä maamme kuntia ovat osuusmeijerit aivan mitättömän *pieniä*, jotenka niissä suurin osa kuntalaisia on ulkopuolella meijeriä. Toisissa kunnissa taas on kyllä suuri meijeri, mutta siinä aivan vähän jäseniä, jotenka valmis meijeri kituu rinnan karjanomistajain kanssa, jotka eivät ymmärrä siihen liittyä. Siten oli maassamme v. 1908 $\frac{1}{3}$ osa kaikista mejereistä sellaisia, joihin ei tuotu edes 1,000 litraa päivässä maitoa.

Näemme siis, että meillä on suuria aukkoja vielä tällä alalla. Ja peljättävää on, että, ellemme voi huomispäivästä alkaen ryhtyä aivan erikoisiin ponnistuksiin tämän aukon täyttämiseksi, niin tulee siihen me-

nemään vielä hyvin pitkä aika. Sillä sen sijaan että osuusmeijereitä varemmin lisääntyi 70—80 joka vuosi, ei niitä viime aikoina ole syntynyt kuin toista kymmentä vuodessa.

Ja yhtenä hyvin vaikuttavana syynä tähän mainitaan sitä, että meillä jo muutamia meijereitä on ennäyttänyt mennä nurin, ja että lisäksi on vielä useita olemassa, joitten tulokset ovat niin heikot, että ne pikemmin pelottavat kuin kehoittavat uusia perustamaan. Ja *tämä* syy koskee *meitä* lähimmin ja on omansa muistuttamaan yhä meitä työmme puutteellisuudesta.

Toisen osuustoiminnan haaran, joka mitä voimakkaimmalla tavalla on omansa maan tuotantoa kohottamaan, muodostavat *osuuskassat*. Mutta verrattuna siihen työmäärään ja niihin rahavaroihin, joita on käytetty Suomen osuuskassaliikkeen herättämiseksi ja kehittämiseksi, täytyy siitakin tällä tilinteon hetkellä allamielin tunnustaa, että tulokset ovat vähäiset ja tulevaisuuden tehtävä ääretön.

Se selviää, kun ajattelemme, että meillä on yli 160,000 pikku- ja keskikokoista viljelmää ja lisäksi yli 100,000 palstaviljelmää, jommoisten viljelijät useimmissa Keski-Euroopan maissa ovat lukuisasti kassoihin liittyneet, ja että niistä meillä ainoastaan 15,000 eli 6—10 % ovat osuuskassojen jäseniä.

Älkäämme puolustautuko sillä, että alku on aina vaikeaa ja että vasta tästä puoleen osuuskassoja meillä alkaakin syntyä, sillä me näemme, että esim. sellaisesta kansasta kuin Serbian, joka on kutakuinkin yhtä suuri kuin Suomen, on melkein samaan aikaan saatu enemmän kuin kaksi kertaa niin monta kassaa kuin meillä, niihin 40,000 jäsentä ja niihin liikevaihto v. 1908

36,000,000 markaksi, eli 9 kertaa niin suureksi kuin meillä.

Älkäämme myöskään tuudittako omaatuntoamme sillä, että meillä ehkä ei osuuskassoja tarvita, koska meillä muka on säästöpankkeja, sillä paljoa varakkaamassa Saksassa on yli 20,000 osuuskassaa ja niissä uloslainattu yli miljaardin markkaa, vaikka siellä säästöpankkejakin on suhteellisesti yhtä paljon. Meidän on vain tunnustettava nöyrästi, että me tässäkään suhteessa emme ole muuta kuin saamattomia.

Mutta vielä paljoa raskauttavampi kuin se, että osuuskassoja on vähän ja niissä vähän jäseniä, on se asianhaara, että tässäkin niiden vähälukuisessa joukossa on useita, joista viime aikoina on käynyt ilmi, että niiden toiminta on ollut monessa suhteessa puutteellinen.

Osuuskaupat, kuten jo mainitsin, eroavat edellisistä siinä suhteessa täydellisesti, että, vaikka niiden perustamisen hyväksi ei ole agiteerattu osuustoimintaliikkeen johdon puolelta, niitä kuitenkin on syntynyt maahan tavattomasti ja että niihin on liittynyt jäseniä enemmän kuin 2 kertaa niin paljon kuin toisiin. Tähän on yhtenä vaikuttimena ollut se, että suurlakon jälkeen varsinkin työväki rupesi niitä innolla perustamaan. Mutta juuri se seikka, että osuuskauppoja on näin tavattoman nopeasti ja useimmat aivan omin päin perustettu, on ollut yksi syy siihen, että niiden joukkoon on tullut enemmän heikkoja kuin osuusmeijerien ja osuuskassojen joukkoon. Ei suinkaan hetikään niin paljon kuin mitä vastustajamme mielellään uskovat ja varsinkin suurta yleisöä uskottelevat. Sillä lakanneita osuuskauppoja oli tämän vuoden alkuun

mennessä meillä vain 8 0/0, kun niitä esim. Suurbrittanniassa on laskettu 33 0/0. Ja verrattuna lakanneitten yksityisliikkeitten lukuun on lakanneitten osuuskauppojen luku myöskin aivan vähäinen.

Mutta kuitenkin tämä lakanneitten ja heikkojen osuuskuntain luku on meidän omalta kannaltamme katsottuna liiankin suuri. Se on liian suuri siihen nähden, että meidän osuustoimintaliikkeellämme on, kuten mainitsin, ollut käytettävänään jo alusta alkaen paljoa suuremmassa määrässä kuin muitten maitten osuustoiminnalla, hyvin harkittuja mallisääntöjä, käsikirjoja ja kirjanpitokirjoja sekä suullista ja kirjeellistä opastusta.

* *

Mutta kaikkien näitten, niin sanoakseni, ulkonaisten eli silminnähävien puutteiden lisäksi täytyy meidän, jotka olemme jokapäiväisessä osuustoimintatyössä kiinni, vielä tehdä yksi masentava tunnustus, ja se on se, että me näemme niin harvoin *todellista osuustoimintahenkeä*. Silloinkin, kun se puhkee ilmi sanoiksi, voipi se olla vain helisevä vaski ja kilisevä kulkunen, joka on tarkoitettu vetämään pois huomiomme viheliäisestä todellisuudesta.

Tämä todellisen osuustoimintahengen puute huo-kuu meitä vastaan monelta eri taholta ja monella eri tavalla.

Kaikkialla, missä osuustoiminta on voimakasta, liittyvät osuuskunnat *keskusliikkeisiin* jäseniksi ja pysyvät niille uskollisina, huolimatta yksityisliikkeitten houkutuksista. Mutta meillä ei ole vielä kuin ¹/₂ meijereistämme Valion jäseniä eikä edes ¹/₃:tta osaa kauppoistamme Keskuskunnan jäseniä. Hankkijalla on kyllä enemmän

jäseniä, mutta useat sen jäsenet jättävät sen niin pian kuin yksityisliikkeet tarjoovat 5 penniä säkiltä tai $\frac{1}{2}$ penniä kilolta halvemmalla. He eivät kykene ajattelemaan, että, jos Hankkija olisi poissa, hinnat heti kohoaisivat monin kerroin enemmän. Tässä suhteessa Suomen maanviljelijät osoittavat suurempaa osuustoimintahengen puutetta ja pienempää kykyä arvostella taloudellisia ilmiöitä kuin useimpien muitten maitten.

Osuustoimintahengen puutetta kuvastaa myöskin se, että meillä *osuustoimintalehtiä* tilataan arveluttavan vähän. Kaikkialla, missä osuustoimintaliike on voimakas, tilaavat kaikki tärkeämmät osuuskunnat kaikille jäsenilleen jonkun osuustoimintalehden.

Vaikka osuuskuntien jäsenmäärä tätä nykyä meillä voidaan laskea noin 200,000:teen, niin ei »Pellervo»-lehteä leviä enempää kuin 24,000, eikä »Yhteishyvää» enempää kuin 12,000. Ja erityisen huomion on omansa vetämään puoleensa se tosiasia, että Pellervolehden tilaajamäärä ei viime vuosina ole tahtonut lisääntyä, vaikka kansamme muutoin on ruvennut tilaamaan paljon enemmän lehtiä kuin koskaan ennen. Tämä on kuvaavaa kansamme nykyiselle tilalle, että niitten lehtien tilaajamäärä, jotka ovat yllyttäneet kansalaisia toisiaan vastaan, on hurjasti kasvanut, mutta sen lehden, joka heitä on kehoittanut sopuun ja yhteistoimintaan sekä tuotantoa lisäämään, ei ole kasvanut. Ja kun tästä on osuustoiminnallisten keskuslaitosten puolelta huomautettu ja koko tämän liikkeen tulevaisen menestymisen vuoksi kehoitettu parannusta tekemään, niin ovat paikalliset johtomiehet katsoneet sopivaksi koettaa julkisuudessa nostaa suuttumusta ja epäilystä osuustoimintaväessä keskuslaitosten johtoa vastaan.

*

*

*

Miksi on näin?

Ainakin yhtenä syynä on se, että suuri osa meidän kansaamme on viime vuosien vaalitaisteluissa saatu sellaiseen *poliittiseen villiytymiseen*, ettei kyetä erottamaan politiikkaa taloudellisista yrityksistä, eikä näkemään, miten kauhean paljon hävitään siitä naurettavasta, mutta samalla surettavasta tosiasiasta, että esim. suomettarelaiten ja nuorsuomalaiten maidot eivät sovi samasta separaattorista läpikäymään, tai että maalaisliittolaiset ja nuorsuomalaiset eivät voi ottaa lainoja samasta kassasta, tai että sosialisti ja porvari ei voi ostaa kahvikiloaan samasta kaupasta.

Meidän juhla-julkaisussamme on yksi tosiasioihin perustuva tutkimus, joka selvästi markoissa todistaa sen. Siinä näytetään, että eräässä kunnassa, jossa m. m. puolue-eripuraisuudesta on perustettu 3 meijeriä, vaikka hyvin olisi tultu toimeen yhdellä, hävitään lii-
kanaisissa liikekustannuksissa *joka vuosi yli 25,000 markkaa!*

Mutta vieläkin huolestuttavammaksi tämä osuus-toimintaliikkeemme heikkous käy siitä syystä, että me viime aikoina siinä, samaten kuin kansamme muussakin julkisessa elämässä, olemme saaneet nähdä niin paljon *epärehellisyyttä*. Julkisuuteen on jo tullut, miten moni osuuskauppa on hävinnyt sen kautta, että sillä on ollut epärehellinen hoitaja. Julkisuuteen ei ole kuitenkaan tullut kaikki se epärehellisyys, mikä meidän liikkeeseemme on takertunut. Sitä on kuitenkin valitettavasti paljon enemmän. Ei ole esim. kerrottu niistä maanviljelijäin johtomiehistä, jotka salaa kantavat konekauppiailta lahjoja, jotta he taivuttaisivat naapurinsa ostamaan meijerikoneiston yksityiseltä kaup-

piaalta hinnasta, joka lopulta nousee 7,000 markkaa kalliimmaksi kuin jos se olisi ostettu Hankkijalta. Ei ole myöskään kerrottu niistä maanviljelijäin johtomiehistä, jotka samalla tapaa saavat naapurinsa konekauppiaalta ostamaan 8,000:n markan puimakoneet, vaikka 3,600 markan koneilla olisi toimeen tultu. Tämä epärehellisyys on sitä masentavampi, kun meidän kansamme tässäkin suhteessa näyttää olevan *kaikista ensimmäinen*. Sillä ei ole kirjallisuudesta nähty eikä suullisestikaan kuultu minkään muun maan osuustoimintaliikkeestä suhteellisesti niin useita epärehellisyyksiä kuin meidän. Esim. yksi Ruotsin osuuskauppaliikkeen johtomiehiä, jolta asiata kerran tiedustelin, sanoi, että, vaikka sielläkin osuuskauppoja on häviöön joutunut, *ei yksikään* ole sitä tehnyt epärehellisyyden vuoksi.

Kolmas tärkeä syy osuustoimintaliikkeemme heikkouteen on *puutteellinen sivistys* osassa osuuskuntiemme johtomiehiä, puutteellinen sekä yleinen että etenkin *osuustoimintasivistys*.

Maataloudellinen osuustoiminta on useimmissa muissa maissa saanut paikallisiksi johtomiehiksi aatteen elähyttämiä, korkeamman opin saaneita henkilöitä, etenkin pappeja, mutta myöskin hallinnollisia virkamiehiä ja kansakoulunopettajia. Esim. äskenmainitsemani Serbian 850 osuuskassassa on mukana n. 300 pappia, noin 400 kansakoulunopettajaa ja yli 150 lääkäriä y. m. s. virkamiehiä. Samaten on eräs virolaisen osuuskassaliikkeen johtomies kertonut minulle, että siellä ei myönnetä ollenkaan luottoa osuuskassalle, ellei siihen saada korkeamman oppimäärän omaavia, itsenäisessä yhteiskunnallisessa asemassa olevia henkilöitä, ja että

heillä täten onkin maanviljelijäin osuuskassojen hoitajina lääkäreitä, insinöörejä, pappeja.

Meilläkin on Pellervon ja Keskuslainarahaston puolelta koetettu saada korkeamman opin saaneita liikkeeseemme mukaan, mutta hyvin vähäisessä määrässä siinä on onnistuttu. Meidän noin 350 kassassa on kassanhoitajana ainoastaan 2 pappia, 1 lääkäri, 4 muuta yliopistosivistyksen saanutta, 90 kansakoulunopettajaa ja muut ovat maanviljelijöitä, käsityöläistä y. m. s. Aluksi tämä näytti menevän hyvin, kun ensimmäisiä harvalukuisia kassoja voitiin Helsingistä päin usein tarkastaa ja ohjata. Ja me ruvettiin jo ylpeilemään siitä, että Suomen pikkuviljelijät kykenisivät paremmin kuin muitten maitten jo alusta alkaen itse asiansa hoitamaan. Mutta kun kassaliike on käynyt suuremmaksi, on liikkeen hoito hyvin monelle tällaisiin asioihin tottumattomalle pikkuviljelijälle käynyt vaikeaksi. Ja kun lisäksi sittemmin tuli suurlakko ja vaalitaistelut ja koko kansamme yleinen huumaus yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden johdosta, ovat nämä asianhaarat saaneet suuressa määrässä esille leväperäisyyttä, itsekylläisyyttä, kurittomuutta ja velvollisuudentunnon puutetta osuustoiminta-alallakin, samaten kuin julkisessa elämässämme yleensä, jopa siinä määrässä, että monen osuuskunnan hoito on sen johdosta päässyt arveluttavassa määrässä rappeutumaan ja osuuskuntien jäsenet siitä kärsimään. Sillä itsekylläisyys ja kurittomuus ovat kaiken edistymisen sulkua.

Tällaisissa oloissa olisi tarvittu johtomiehinä useampia itsenäisemmässä asemassa olevia, korkeamman sivistyksen saaneita ja laajanäköisempiä henkilöitä, jotka olisivat voineet *vaatia* lain ja sääntöjen noudattamista,

sitoumusten ja lupauksen täyttämistä ja alhaisempien viettien hillitsemistä.

Mutta sen sijaan että tällaisia olisi ollut meillä riittävästi, olemme vielä lisäksi saaneet kokea sitäkin, että niistäkään verrattain harvoista korkeamman opin saaneista, jotka tällä alalla ovat toimineet, kaikki eivät ole tehneet sitä oikeassa osuustoimintahengessä.

Valitettavasti ovat näet monet tällaiset henkilöt sekoittaneet osuustoimintaharrastuksiinsa *politiikkaa*, jolloinka he eivät enää ole pystyneet täysin asiallisesti ja täydellä rohkeudella asioita ajamaan, ja silloin on osuustoiminta saanut kärsiä — ainapa konkurssiin saakka. Toiset taas ovat sotkeneet osuustoimintaharrastukseensa *omanvoitonpyyntöään*, he kun ovat antautuneet kauppa-asiamiehiksi yksityisliikkeille ja sen kautta tuottaneet useille osuuskunnille mittaamattomia vahinkoja. Lisäksi täytyy mainita, että monet korkeamman opin saaneet viime aikoina ovat suorastaan toimineet osuustoiminnan vastustamiseksi. Olemmehan me saaneet kokea senkin kansallisen häpeän, että eräs lääkäri on salaisessa kiertokirjeessä yllyttänyt maa-kauppiaita liittymään yhteen m. m. osuuskauppoja vastustamaan. Ja tätä häpeää on vielä lisännyt se, että tunnottomat korkeamman opin saaneet eri puolueista ovat täällä Helsingistä päin milloin salaa, milloin julkisesti yllyttäneet maaseudulla asuvia, korkeamman opin saaneita osuustoimintaa vastustamaan. Tällaisten tekojen kautta nämä henkilöt ovat antaneet yhä lisääihetta kansaamme onnettomien historiallisten olojen vuoksi läpi vuosisatojen syöpyneelle vihalle ja epäilykselle kaikkia korkeamman opin saaneita kohtaan.

Sillä yksi syy, miksi meillä Suomessa on niin vähän korkeamman opin saaneita osuustoimintayritys-

ten johtomiehinä, on juuri se, että kansa huonojen »herrojen» vuoksi epäilee kaikkia herroja.

Toinen syy siihen on se, että meidän korkeamman opin saaneilla on yleensä liian yksipuolinen sivistys, että heille yhteiskuntataloudellisten harrastusten merkitys isänmaan tulevaisuudelle ei ole voinut vielä selvetä. Kolmas syy on luullakseni siinä, että monet korkeamman opin saaneista maaseudulla nykyisissä onnettomissa valtiollisen rikkinäisyyden oloissa ovat vieraantuneet siitä väestöstä, jonka keskuudessa he elävät. Tähän vieraantumiseen on osaltaan vaikuttanut vaalitaisteluissa käyty yllytystyö »herroja», »virkamiehiä» vastaan. Ja tämä on koko kansamme edistymiselle onnetonta. Ei ainoastaan osuustoiminnan kehityksen vuoksi, vaan myöskin kansamme tulevaisuudelle yleensä olisi senvuoksi hyvä, jos maaseudun virkamiehet osoittaisivat rakkautta kansaan, m. m. antautumalla enemmän osuustoimintaa edistämään, ja että osuustoimintaväki toiselta puolen koettaisi heitä saada itseään auttamaan.

Arvaan kyllä, että tämä ei ole mieluisaa puhetta kaikille niille »kansanvallan» ihailijoille, jotka näinä vuosina ovat saarnanneet vihaa n. k. »herroja» vastaan. Mutta on muistettava, että nämä korkeamman opin saaneetkin kuuluvat kansaan, että ainoastaan raakalaiskansa on ilman sellaisia, ja että se sivistyskansa, jolla on vähän sellaisia, on heikko kansa, heikko sekä taloudellisessa että valtiollisessakin suhteessa. Sillä kuta pitemmälle kehitys käy, sitä enemmän tarvitaan korkeamman opin saaneita, jotta kansa voisi pystyssä pysyä kilpailussa muitten sivistyskansojen kanssa.

Siis yksi tehtävämme alkavalla vuosikymmenellä olkoon se, että koetamme saada enemmän korkeam-

man opin saaneita maaseuduilta tulemaan liikkeeseemme mukaan.

Mutta valitettavasti maaseuduillamme on, muihin maihin verraten, vähän näitä korkeamman opin saaneita. Ja nekin, jotka siellä ovat, asuvat tavallisesti laajojen kuntiemme kirkonkylissä, niin että suurimmat osat kuntia jäävät aivan osattomiksi. Samaan suuntaan vaikuttaa sekin, että kehittyneempien maanviljelijäin perheistä niin suuri osa nuorisoa oppikoulujen ja yliopiston kautta tätä nykyä rientää kaupunkeihin.

Kun näin on asianlaita, kun maaseudulla on puute korkeamman opin saaneista, on meidän ensi vuosikymmenellä katsottava, että hankimme sitä enemmän korkeamman opin saaneita, asiaan perehtyneitä ja asiaaharrastavia henkilöitä, jotka matkustavat osuustoimintaa neuvomassa ja osuuskuntia tarkastamassa. Ensiksikin se seikka, että meillä korkeamman opin saaneet niin suuressa määrässä tarvitaan kaupungeissa, velvoittaa yhteiskuntaamme uhraamaan sitä enemmän varoja tähän tarkoitukseen.

Mutta meidän ei sovi turvautua yksinomaan yhteiskunnan apuun. Välttämätöntä on, että omat liikkeemme uuhraavat voittovaroistaan entistä enemmän tähän tarkoitukseen.

*

*

*

Olen jo ehkä liiankin kauvan viipynyt näissä osuustoimintarakennuksemme pimeimmissä ja heikoimmilla perustoiksilla seisovissa huoneissa. On jo aika katsoa suuren rakennuksemme satoihin valoisempiinkin huoneisiin. Ja väärin tekisin Suomen kansaa ja etenkin sen maalaisväestöä kohtaan, ellen tässä tilai-

suudessa kokemuksestani todistaisi, että meillä on suuri joukko erinomaisesti hoidettuja ja arvaamatonta siunausta tuottavia osuuskuntia, joitten johtomiehinä ei ole ollut yhtään n. k. »herraa». Toisin sanoen: Suomen maaseudulla löytyy siinä määrin tosisivistyneitä, lahjakkaita, rehellisiä ja yhteistä parasta harrastavia henkilöitä, että he, verrattain vähäisestä opistaan huolimatta, ovat rakkaudesta aatteeseemme kyenneet perehtyä osuuskuntansa hoitoon. On vain ikävää nähdä, että tällaiset henkilöt maaseudulla usein ovat niin ujoja, että heitä on vaikea saada esille, ja että he ovat antaneet onnenonkijain nousta johtoon, vahingoksi yhteiselle asiallemme.

Mutta meidän on saatava noille ujoille ja rehellisille selväksi, että heidän on *velvollisuus* yhteisen osuuskuntansa, yhteisen aatteemme vuoksi voittaa ujoutensa ja ryhtyä toimiin. Ja niitten satojen puolesta, jotka näin ovat tehneet ja joista tiedän, että he ovat voineet erinomaisesti hoitaa osuuskuntia, ja joitten tähänastinen työ antaa meille rohkeutta luottaa liikkeemme tulevaisuuteen, näitten puolesta minä vakuutan, että kyllä uskollisuus ja rakkaus asiaan antaa tottumattomillekin kykyä osuuskunnan asioita hoitamaan. Mutta enemmän *osuustoimintasivistystä* tarvitsevat välttämättömästi sekä johtomiehet että jäsenet.

Ja sittenkuin me tästä vuodesta alkaen olemme saaneet osuuskuntien johtomiehiä varten sellaisia välikappaleita kuin »Suomen Osuustoimintalehti», kiertäviä osuustoimintakursseja maaseuduille ynnä uusi opistomme, ei kenenkään tavallisella järjellä ja alkutiedoilla varustetun tarvitse enää epäillä ryhtyä tällaisiin toimiin. Ja se, joka on ollut mukana äsken toimensa aloittaneessa osuustoimintaopistossamme ja nähnyt ja

kuullut siinä vallinneen tiedonhalun ja suuren innostuksen aatteeseemme, se ei epäile tulevaisuuttamme.

*

*

*

Mutta ehkä kuitenkin tästä huolimatta on vielä niitä, jotka epäilevät ja epätoivoisina kysyvät, että kannattaako tässä maassa antautua osuustoiminnan palvelukseen, kun siinä todella on niin paljon epärehellisyyttä, kurittomuutta ja leväperäisyyttä kuin mistä tässä on ollut puhe?

Ja tähän minä vastaan erään sähkösanoman sanoilla, jonka me 10 vuotta sitten saimme Pellervon perustavaan kokoukseen:

»Aika vaatii synnyntääsi,
Tulevaisuus toimintaasi.
Vaikka heikkona alat,
Vaikk' ois alku aivan kitsas,
Ällös sorru saamatonna,
Väsäydy voimatonna.»

Se seikka näet, että tässä liikkeessä on paljon heikkoutta, se se juuri yllyttää meitä entistä suurempiin ponnistuksiin. Päinvastoin, minun mielestäni tässä liikkeessä ja yleensä tässä maailmassa ei kannataisi olla eikä elää, jos se olisi niin kaikin puolin valmista, että siinä ei enää ponnistuksiamme tarvittaisi.

Ja sitäpaitsi! Olen katsonut meidän *velvollisuuksiemme*, että me tänä juhlahetkenä, jolloinka me iloitsimme voitoistamme, samalla myöskin teemme itsellemme selväksi heikkoutemme. Sillä tämä juhla ei olisi kannattanut niitä suuria uhrauksia ja niitä voimain-

ponnistuksia, jotka sen eteen on viime kuukausina tehty, me emme olisi viettäneet tätä juhlaa oikealla tavalla, ellei näistä yhteisesti vietetyistä hetkistä lähde uudelle vuosikymmenelle *uusia tehtäviä, uusia yhteisiä ponnistuksia* yhteisen asiamme hyväksi.

Ja näihin ponnistuksiin meitä — kaikista liikkeemme paikallisista heikkouksista huolimatta — elähyttävät ne suuret tulokset, jotka me ensi vuosikymmenellämme sittenkin olemme saavuttaneet:

Ajatelkaamme, miten tavattoman suuressa määrässä eikä tämä liike jo ole kyennyt muuttamaan koko elämän monessa maalaiskunnassa. Se käy vastustamattoman selväksi siitä juhlaulkaisusta, jonka Suomen osuustoimintaväki itse tänä päivänä asettaa eteemme.

Monen monessa maalaiskunnassa ostavat ihmiset jo kaikki taloustarpeensa ja ammattitarvikkeensa omasta *osuuskaupastaan*. Ja he saavat 20—40 % halvemmalla ammattitarvikkeensa kuin 10 v. sitten. Raha-liikkeensä maanviljelijä on siirtänyt kaupunkilaisten kaukana olevasta pankista omaan, omassa kylässä olevaan ja hänen itsensä hallitsemaansa *osuuskassaan*. Navetassa, joka on uudelleen sisustettu ja virtsakai-volla varustettu osuuskassan lainaamilla varoilla, seisoo kaksin verroin lehmiiä, osa ostettu osuuskassan lainalla. Lehmien alla on turvepehkuja omasta *sammalkuivike-osuuskunnasta*. Naapurin maalla, ylhäällä mäellä, seisoo kokonainen ryhmä uusia *koneosuuskunnan* suojia, joissa talon viljat puidaan ja jauhetaan, talon silput leikataan, talon puutavarat sahataan, talon päreet höylätään, talon halot pilkotaan. Ja kaikki nämä koneetkin on hankittu osuustoimintatietä.

Ja mistä rahat kaikkien näitten lainojen maksamiseen? Ensiksikin siitä, että koneet säästävät paljon

työtä. Ja toiseksi siitä, että pellot antavat paljon enemmän kuin ennen osuustoiminnan kautta hankittujen apulantojen ja virtsan talteenottamisen vuoksi, ja että lehmät taas antavat paljoo enemmän kuin ennen kylvöheinäin, juurikasvien ja osuustoiminnallisesti hankittujen väkirehujen voimalla. Ja kolmanneksi siitä, että pitäjän yhteinen suuri, ajanmukaisesti sisustettu, Hankkijalta ostettu *osuusmeijeri* etevän meijeristinsä kautta hankkii talolle entistä kaksinkertaiset hinnat tuotteille, jotka paljouteensakin nähden ovat tässä esittämälläni tavalla kasvaneet. Kuntaan tulee näet 250,000 markkaa vuodessa karjantuotteilla, joilla ennen oli saatu korkeintaan 25,000. Ja neljänneksi vihdoin siitä, ettei enää tule kysymyksenkään maksaa suuria rahoja ulosottomiehelle, joka tuli ennen vuosittain kuin pieni tulipalo taloa hävittämään. Ja tämä kaikki taas on vaikuttanut vuorostaan sen, että on ryhdytty laajoihin uutisviljelyksiin, joten suot ja metsät muuttuvat vuosi vuodelta kauniiksi viljavainioiksi ja monet tilattomat ovat päässeet omaan kotiin.

Vielä enemmän!

Ennen ei tullut kuntaan yhtään ammattilehteä, nyt niitä leviää osuusmeijerin kautta satoja. Osuusmeijerin voikuski tuo postin meijeriin, josta maitokuski tuo sen koteihin *joka päivä*, sen sijaan että ennen saatiin se vain kerran viikossa. Toisaalla on kyläpostin kuljettajia osuuskuntiemme alotteesta saatu useille ennen pimeille metsäkulmille. Ja sellaiset metsäkulmalaiset, joita ei koskaan ennen saatu liikkeelle mihinkään yhteisrientoihin, tulevat nyt miehissä osuuskuntien vuosikokouksiin ja perheiltamiin. Kun osuuskassa ei anna lainoja muille kuin ehdottomasti raittiille, ovat monet jättäneet juopottelunsa.

Tällä tavalla on elämä muuttunut monen monessa kunnassa 10:n vuoden aikana. Ja jos katsoimme tällaisesta kunnasta ulommaksi, niin näemme, miten eri paikkakuntalaiset osuustoiminnallisten keskusliikkeittensä kautta tuntevat itsensä entistä paljoa enemmän *yhdeksi kansaksi*.

Ja lisäksi kaikkialta kuulee ja näkee, että maanviljelyksen, maanviljelijäämmatin arvo on tässä maassa kohonnut. Näkee silmistä ja kuulee sanoista, miten maanviljelijät ylpeydellä ja rakkaudella, jota ei 10 vuotta sitten tunnettu, puhuu jo ammatistaan ja säädystään. Ja sen sijaan että varemmin perheitten huonoimmat pojat toimitettiin maanviljelykseen, nyt joutokottain lahjakkaita, innokkaita nuoria miehiä ja naisia valmistautuu Suomen pääelinkeinoa eteenpäin viemään.

Eikö tällainen saavutus, olkoonpa, että siihen luonnollisesti ovat muutkin tekijät myötävaikuttaneet, eikö se rohkaise meitä uusiin yhteisiin ponnistuksiin aattemme hyväksi uudella vuosikymmenellä?

Mutta Suomen osuustoimintaliike ei ole kuitenkaan yksinomaan maanviljelystuotanto-osuustoimintaa. Päinvastoinhan enemmistö osuustoimintaväestä kuuluu osuuskauppoihin, joissa me kaikki voimme yhtyä järjestämään kulutuksemme meidän kaikkien yhteisten etujemme mukaan ja niinmuodoin yhteiskunnallisesti edistyneemmällä tavalla kuin mitä se on ollut tähän saakka, aivan samoin kuin esimerkiksi uusi rautatie järjestää tavarain kuljettamisen väestölle yleensä, ja niinmuodoin koko yhteiskunnalle entistä edistyneemmälle kannalle, vaikkakin se pakoittaa muutamia kuormajureita siirtymään toiseen ammattiin.

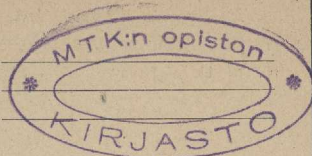
Mutta mihin osuuskuntaan me kuulummekin, on meillä joka tapauksessa kaikilla paljon yhteistä, joka meidät tänne yhteen on tuonut. Kaikkia meitä johtaa yhteinen pyrkimys: vähävaraisten kohottaminen. Ja kaikkia meitä johtavat osuustoimintaliikkeen yhteiset ylevät periaatteet: oikeudenmukaisuuden, rehellisyyden, veljellisyyden, yhteenliittymisen, yksimielisyyden periaatteet.

Nämä pyrkimykset ja nämä periaatteet, ne yhdistävät meitä eri ammateista, eri kansankerroksista, eri puolueista ja eri kansallisuuksista rauhalliseen, veljelliseen yhteistyöhön tämän rikkirevityn kansamme ja sen kautta koko ihmiskunnan hyväksi.

Ja näitten yhteisten periaatteittemme, yhteisten pyrkimystemme ensimmäisten voittojen juhliille minä lausun Teidät kaikki Pellervo-Seuran johtokunnan puolesta tervetulleiksi!

Suomen

Osuustoimintalehti.

Suomen Osuustoimintalehti on alkanut ilmes-
tyä vuoden 1909 alusta. Tämä lehti, joka on
syntynyt Pellervo-Seuran ja osuustoiminnallis-
ten keskusliikkeitten yhteistoiminnasta, kään-
tyy etupäässä niitten kansalaisten puoleen,
jotka ovat osuustoimintayritysten johdossa ja
palveluksessa. Osuuskuntia kehoitetaan siis ti-
laamaan lehteä kaikille toimihenkilöillensä sekä
hallitustensa jäsenille. Se sopii sitäpaitsi muun-
kin osuustoimintaväen luettavaksi.

Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa välistä
16-, välistä 32- sivuisena. Tilauksia vastaanote-
taan kaikissa postikonttoreissa sekä Pellervon
Toimistossa Helsingissä.

Tilaushinta Smk. 2: 50.

Jos Pellervon Toimistolle lähetetään 5:n kap-
paleen tilaushinta, saadaan siitä 6 kappaletta.

PELLERVO

ilmeistyy kahdesti kuukaudessa, suomalainen painos noin
30,000 kpl.

ja ruotsalainen painos noin

2,500 kpl.

Pellervo-lehti on ei ainoastaan Suomen, vaan

koko Pohjoismaiden levinnein maatalouslehti.

Se sisältää osuustoimintaa, maatalousammattia ja yleensä maanviljelijäväestön taloudellisia asioita käsitteleviä kirjoituksia ja tietoja näitä asioita koskevista päivantapahtumista. Paitsi varsinaisissa pitemmissä kirjoituksissa, kosketellaan näitä asioita lyhempiä neuvoja sisältävissä »Pienissä tiedoissa» ja vastauksissa lukijain lähettämiin kysymyksiin (yli 1,200 kysymykseen eri aloilta on jo vastattu). Lisäksi selostavat maanviljelijät siinä omia maatalouskokemuksiaan; niinikään annetaan Pellervossa kotia ja naisten talousammattia koskevia neuvoja.

— Levittäkää Pellervoa! —

Tilaushinnat:

Postitilaukset: vuosikerralta à 1:50.

Joukkotilaukset: (lähetetään yhdessä kääreessä):
vähintään 5 vuosikertaa à 1:40.

» 25 » à 1:30.

» 50 » à 1:20.

» 100 j. n. e. » à 1:10.

Ristisidetilaukset: (lähetetään erikseen kullekin tilaajalle):

1— 9 vuosikertaa à 1:50.

10—24 » à 1:40.

25—49 » à 1:30.

50—99 » à 1:20.

100— j. n. e. » à 1:10.

Ulkomaille ja Venäjälle tilattaessa à 1:80.

Asiamiehiä otetaan levittämään

Pellervo-lehteä

ja

osuustoimintakirjallisuutta.

Hinta: — 25.